

Edutus Főiskola Tatabánya, Budapest	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<i>turizmus-vendéglátás</i> alapképzési szak <i>szállodai és térségi turizmus;</i> <i>szállodai menedzsment;</i> <i>turisztikai termékmenedzsment</i> specializációk	2016/1/VII/3/22. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u> képzésre, a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2016. március 31-ig történő benyújtása mellett.
szakindítási MAB határozat: 2005/6/X/2/103. (a jogelőd Harsányi János Főiskolán)	

Minőségértékelés

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

Az Edutus Főiskola a *turizmus-vendéglátás* alapszakon a budapesti telephelyén teljes idejű nappali és részidejű, levelező képzést folytat. A tantervből kirajzolódó közgazdasági, módszertani és üzleti ismeretek, a társadalomtudományi alapismeretek, valamint a szakmai törzsanyag és a specializációs ismeretkörök teljes mértékben fedik a KKK-ban megfogalmazott elvárásokat. A legtöbb esetben már a kurzusok elnevezéséből egyértelműen azonosíthatók az ismeretkörök, egyes esetekben (pl. *környezetgazdaságtan*) több kurzus tematikájából is tükröződnek, illetve horizontálisan épülnek be az egyes kurzusok tananyagába. A szak sajátosságainak megfelelően kiegyensúlyozott az elmélet és a gyakorlat aránya, 990 óra előadás és 1155 óra gyakorlati foglalkozás szerepel a tantervben, amelyhez 6 hónapos szakmai gyakorlat párosul a 7. félévben. Az előírt kreditek a KKK-ban megfogalmazott megoszlás szerint teljesülnek, az egyes kurzusokhoz egyenletes megoszlású kreditértékek rendelődnek az alapozó és a törzstárgyak vonatkozásában (20 db 5 kredites, 12 db 3 kredites tárgy dominál), amelyek arányba állíthatók az ott közvetített tudás és az elvégzett munka jellegzetességeivel (pl. szaknyelvi képzés, projekt munka, vagy tréning, több ismeretterületet fedő tananyag). Néhány, inkább az alapozó ismeretekhez tartozó tárgy (*vállalati pénzügy, emberi erőforrás-menedzsment, adózási ismeretek*) a szakmai törzsanyag részeként szerepel a tantervben, ezek helyének újragondolása szükséges. A KKK-nak megfelelően a tantervben célszerű elkülöníteni az alapozó ismereteken belül a közgazdaságtani, módszertani és üzleti alapozó ismereteket (80-90 kredit) a társadalomtudományi alapismeretektől (10-20 kredit).

A tananyagok a főiskola belső minőségbiztosítási rendszerének köszönhetően naprakészek, folyamatosan frissülnek, aktualizálódnak. A szakirodalom tekintetében néhány esetben javasolt a hazai szak- és tankönyv piacon elérhető korszerű kiadványok beemelése.

Személyi feltételek

A képzés – különösen a szakmai törzsanyag és a specializációs ismeretek vonatkozásában – tekintélyes szakembergárdával rendelkezik. A szakfelelős, egyben a *szállodai és térségi turizmus* specializáció felelőse, Jandala Csilla kandidátus, hazai és nemzetközi viszonylatban is ismert kutató, oktató, tanácsadó. Több mint három évtizedes felsőoktatási tapasztalattal rendelkezik, több intézményben tanszékvezetőként tevékenykedett. Volt a Magyar Turizmus Rt. kutatási és fejlesztési igazgatója is, több projektben mint tanácsadó vett részt, a jelentés készítésekor az Edutus Főiskola megbízott rektora. A *szállodai menedzsment* és a *turisztikai termékmenedzsment* specializáció felelősei: Fekete Mátyás és Sándor Tibor PhD fokozattal rendelkező főiskolai tanárok, szakterületükön folyamatosan publikáló szakemberek. A tantárgyfelelősök rendelkeznek tudományos fokozattal. A szakon oktató 46 kollégából 33 AT besorolású oktató, mindössze 7 óraadó tanárt alkalmaznak, 21 oktató PhD vagy kandidátus minősítettségű, minden tantárgyfelelős az adott kurzus oktatója is. A szakfelelős, a specializációfelelősök és néhány tantárgyfelelős kredit- és óraterhelése nem lépi túl a MAB által maximálisnak tartott 35 kreditet, de mindenképp magasnak mondható.

Tudományos háttér

A képzést gondozó Turizmus Tanszék figyelemre méltó munkát végez a *turizmusipart* szolgáló alkalmazott kutatások terén. Az intézmény Magyarországon egyedülállóan tagja a Turisztikai Világszervezetnek (UNWTO), ebből a kapcsolatból fakadóan igen komoly rálátása van a nemzetközi folyamatokra, így a kutatásait is ennek megfelelően tudja tervezni. A Kárpát-medence turizmusának fejlesztése érdekében végzett vizsgálatok folyamánként felmerült egy kutatóközpont létrehozása a főiskolán. Az intézményben folyamatosak a Danubius Zrt megbízásából végzett kutatások: *egészségturizmus, örökségturizmus, rurális és ökoturizmus* témában történtek vizsgálatok, továbbá az intézmény

résztevője volt az ITACA és a KNOWNET nemzetközi kutatási projekteknek is. Az elmúlt években több Life Long Learning Erasmus pályázatot is nyertek, a programokba bekerültek.

Infrastrukturális feltételek

A budapesti képzési helyszín, telephely néhány év alatt több költözésen esett át. Szembetűnő a zsúfoltság. Kritikusnak az oktatók elhelyezését lehet értékelni, a zsúfolt szobák kevéssé alkalmasak a szakmai konzultációkra, beszélgetésekre, órai felkészülésre. A rendelkezésre álló irodák és tantermek jól felszereltek, megtalálhatók a *webinárium* berendezések. Szükség esetén lehetőség van az épületben lévő, más szervezetekhez tartozó termek használatára, például az Auditorium Maximum bérlésére. A budapesti hallgatóknak hozzáférésük van az azonos épületben levő Általános Vállalkozási Főiskola 40 ezer kötetes könyvtárához, ahol az Edutus 2000, a képzéshez szükséges könyvet helyezték el. A könyvtár állománya Általános Vállalkozási Főiskola (ÁVF) továbbfejlesztésre szorul, még akkor is, ha (az IBS-be beolvadt, és e képzési helyszínen a képzést kifuttató) ÁVF könyvtárát a jövőben is használhatják. A hallgatók véleménye szerint a nyitvatartási rend megnehezíti a könyvtár igénybevételét még a nappali tagozatos hallgatók számára is.

Számos tankönyv, példatár e-book formában érhető el.

A hallgatók véleménye szerint a budapesti helyszínen a számítógépek lassúak és elavultak. Bizonyos szakmaspecifikus szoftverek elérhetőségét hiányolták a végzett és a tudásuk gyakorlati hasznosíthatóságának tapasztalatával rendelkező hallgatók. Különösen a más intézményből átjött hallgatók hangsúlyozták a főiskolának azt az előnyét, hogy az ügyintézés hallgatóbarát.

Rendelkezésre áll még az Edutus Rendezvényközpont Falk Miksa utcai épülete szakmai események megtartására.

A képzési létszám és kapacitás

A vizsgált 2009/10-2014/15 közötti időszakban a nappali képzés éves tervezett felvételi keretszáma 134-ről 150-re emelkedett, majd 120-ra csökkent, hasonlóképpen a levelező képzés éves tervezett felvételi keretszáma 127-ről 150-re emelkedett, majd 120-ra csökkent. A *turizmus-vendéglátás* a főiskola egyik legnagyobb hallgatói létszámmal rendelkező képzése. Az utóbbi évek visszaesésének eredményeként nappali tagozaton 468 főről a 2013/14-es tanévre 186-ra esett az aktív hallgatók létszáma, levelező tagozaton pedig 246-ról 45 főre.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

A nem frontális tudásátadási módszerek főként a szakmai törzstárgyak keretében és a specializációkon jelennek meg: a csoportmunka, az órai projektfeladatok, az egyéni beszámolók, kiselőadások, a terepi tapasztalatok (a turisztikai infra- és szuprastruktúra helyszíni megtekintése, önmaguk kisebb-nagyobb munkaszerepeiben történő kipróbálása pl. tolmácsolás, hostesskedés, rendezvények lebonyolításában való közreműködés stb.) a KKK-ban előírt képességek fejlesztését szolgálják. A hallgatók előszeretettel vesznek részt a nemzetközi együttműködésekben, legyenek azok az oktatáshoz (lásd Erasmus hallgatói mobilitás, Nemzetközi hét) vagy a kutatáshoz (lásd primer vizsgálatok segítése) kötődőek. A főiskola is kiemelten támogatja a nemzetközi részképzésben való részvételt, és az itt tanuló külföldi diákokkal való találkozás, kommunikáció, közös feladatok is a szemléletformálás fontos eszközeiként jelennek meg.

Az Erasmus szakmai gyakorlatokra a főiskoláról évente mintegy 20-25 hallgató utazik ki. A hallgatók véleménye szerint a kiutazók többsége a *turizmus-vendéglátás* alapszakra jár, de az intézmény hivatalos álláspontja szerint a szakok között kiegyenlített az Erasmus aktivitás. Ezt az egy féléves résztanulmányok adatai alá is támasztják.

A képzésben intenzíven törekednek arra, hogy a hallgatók minél több, a gyakorlati életben sikeres szakemberrel találkozzanak az órákon, a főiskola ilyen módon is segíti a pályaeorientációt. Mindezt kiegészíti a szakmai hírek, események napi követésének és feldolgozásának gyakorlata. A hallgatók a gyakorlati tapasztalataikat is egymás között élményszerűen megosztják.

Értékelés és ellenőrzés

A szakot elvégző hallgatók a 6+1 félév során 26 alkalommal tesznek írásbeli vagy szóbeli kollokviumot, 16 esetben szereznek gyakorlati jegyet, ami félévenként átlagosan 4 vizsgát és 3 praktikumhoz kötődő, viszonylag egyenletes eloszlású teljesítést igényel. Ez a hazai felsőoktatásban az átlagot alulról súroló (hallgatóbarát) leterheltségnek tekinthető. A szakot gondozó tanszék kiemelt hangsúlyt fektet az elméleti ismeretek gyakorlatba történő átültetésére, így a vizsgák, beszámolók során is ezen szimbiózis meglétének ellenőrzése elsődleges.

A szakdolgozati témaválasztást illetően nincsenek előre megadott témakörök, szabadon születhetnek elméleti és iparági kutatások is. A szakdolgozatokat jól átlátható formai és tartalmi kritériumok szerint értékelik. Előfordulnak elégtelenre értékelt munkák is.

A záróvizsga-bizottságok elnökei külsősök, akik a gyakorlat oldaláról is képesek értékelni a hallgatók teljesítményét. A tapasztalataikat értékelő lapon jelzik. Az esetek többségében felettebb megnyugtató eredményekről számoltak be.

A szakdolgozati bírálatok között előfordultak kifejezetten rövid, az elvégzett munka értékelését nem teljes körűen megvalósító szöveges értékelések. Ennek kiküszöbölésére a jövőben nagyobb hangsúlyt célszerű helyezni (javasolt egy erre vonatkozó belső minőségbiztosítási algoritmus kidolgozása).

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A vizsgálat 2009/10-2014/15 közötti időszakban 246 hallgatót vettek fel nappali képzésre (126, 92, 74, 80, 30, 44), és 179 hallgatót levelező képzésre (74, 44, 26, 17, 5, 13). A nappali képzésben 171 diplomát adtak ki, a levelező képzésben azonban csak 32-t.

A nappali tagozaton végzők átlagosan 72%-a nem kapja meg a diplomáját a záróvizsga után a nyelvvizsga hiánya miatt. Ez az eredményesség szempontjából is a képzés legnagyobb problémája. Hiába hirdetnek szaknyelvi előkészítő, támogató kurzusokat, komoly gond a kiadható diplomák alacsony száma a (két) nyelvvizsga hiánya miatt. Egyre kevesebben vannak azok is, akik a mintatanterv szerint 7 félév alatt megszerzik az előírt krediteket. A lemorzsolódás a nappali tagozaton átlagosan 14,2% volt, emelkedő tendenciájú.

A levelező képzés fenntarthatóságának a kérdését felveti az átlagosan 47%-os lemorzsolódás és az, hogy 2012 óta a felvett hallgatók száma minden évben 20 alatt maradt.

A főiskola különös hangsúlyt fektet a tehetséggondozásra, szakkollégiumot, demonstrátori rendszert működtet, aktív részese az OTDK mozgalomnak. 2015-ben is az országos megmérettetésen több Edutusos hallgató részt vett.

A DPR rendszer információi alapján a hallgatók 50%-a a szakmában maradt, döntően nem vezetői beosztásban, de határozatlan idejű jogviszonyban.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A *turizmus-vendéglátás* szak a főiskola egyik „húzó” képzése. A szakfelelős egyben a megbízott rektor lévén, a szak a súlyának megfelelő érdekérvényesítéssel rendelkezik az intézményben, a vezetés odafigyel a szakfelelős által továbbított kérésekre, észrevételekre. A szak a főiskola legkülönbözőbb döntés-előkészítő és vezető testületeiben képviselve van.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A korábbi MAB határozat nyomán a szakon oktatók láthatóan törekedtek a publikációs tevékenységük erősítésére, amelynek eredménye a főiskola MTMT-hez való csatlakozásával transzparenssé vált. Az oktatók leterhelését valamelyest sikerült enyhíteni, de a probléma továbbra is fennáll, amelyet tetőz, hogy az intézmény belső használatú oktatói elégedettségmérése során a fizetéssel és az erkölcsi elismeréssel voltak a megkérdezettek a legkevésbé megelégedve.

Miközben az oktatók nyelvi kompetenciája javult, többen képesek idegen nyelven is tanítani, tudományos előadásokat tartani, addig a hallgatók szaknyelvi ismereteit az önértékelés – indokoltan – továbbra is fejlesztendőnek tartja. Az általános nyelvismeret javítására alapozva a szaknyelvi tudás is erősödhet. E tekintetben is történtek már intézkedések.

A főiskola magánintézmény révén, önálló üzleti modell alapján működik, amelyben a többkörös minőségbiztosítás, a folyamatmenedzsment a mindennapos gyakorlat része: az oktatók és a vezetők is folyamatos visszajelzést kapnak a munkájukról; a hallgatók értékelése az oktatás, a vizsgáztatás, a szakdolgozati konzultáció területein külön-külön megjelenik és a foglalkoztatás, az előrelépés, a kinevezés alkalmával figyelembe vételre kerül.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

Az Edutus Főiskolán a *turizmus-vendéglátás* szak képzésének viszonylag alacsony hallgatói létszáma számos, a versenyképesség megőrzését biztosító tevékenységet és folyamatot korlátoz.

A képzés szakembergárdája pillanatnyilag megfelelő, a fiatalítás láthatóan megkezdődött, a fokozatszerzést, az ahhoz szükséges elmélyült tudományos kutatómunkát vélhetően az érintettek leterheltsége akadályozza.

A főiskola infrastruktúrája, működési modellje alapvetően megfelelő keretet nyújt az eredményes képzéshez és munkavégzéshez, bár a hallgatói létszám csökkenéséből fakadó bevételkiesés miatt ezen a területen is érezhetőek bizonyos *veszélyek* (pl. a munkaerő elvándorlása). A szakok közötti szinergia hatékony kihasználása jelentős mértékben segítheti a *turizmus-vendéglátás* képzést.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. Elsősorban a szak vezető oktatóinak, tantárgyfelelőseinek igen komoly a leterheltségük. Nemcsak a hozzájuk rendelt kreditek, hanem a heti óraszámuk is magasak, amelyen célszerű lenne enyhíteni annak érdekében, hogy az érintetteknek több ideje/energiája maradjon a tudományos kutatómunkára, pályázatokban való részvételre és a tehetséggondozásra.
2. Továbbra is prioritásként célszerű kezelni a tudományos kutatómunkát és az azzal összefüggő publikációs aktivitást (kifejezetten az oktatott kurzusokhoz illeszkedő vizsgálatokra koncentrálva, hogy az azokon nyugvó publikációk révén még meggyőzőbb legyen a kompetencia megléte). A hallgatók által könnyebben elérhető főiskolai kiadványok mellett javasolt, hogy a szak oktatóinak publikációi a jelenleginél intenzívebben jelenjenek meg országos, illetve nemzetközi tudományos folyóiratok hasábjain.
3. Érdemes a tantervet átfésülni, a szakmai törzstárgyak közül kiemelni a kifejezetten alapozó ismereteket nyújtó kurzusokat. A korrigált tanterv **intézkedési tervben** való bemutatása szükséges.
4. Javasolt az általános és a szaknyelvi órák volumenének növelése, optimálisabb elhelyezésük a tantervben, lehetőség szerint a 2016/17-es tanévtől.
5. A szakdolgozati bírálatok ellenőrzésére javasolt egyfajta protokoll kidolgozása, hogy ne fordulhassanak elő néhány soros, gyakran a hallgatók által befektetett munkával fordítottan arányos szöveges értékelések. Ha valaki jeles osztályzatot kap, azt is hosszabban méltassák, ha pedig gyengén teljesít, pontosan írják le, miért kapott elégségest vagy elégtelent.
6. Gondolják át, fenntartható-e a levelező képzés, vagy érdemes-e kifuttatni.